

30 GODINA STANDARDIZACIJE U NOVOJ JUGOSLAVIJI

Ove godine se navršava 30 godina od donošenja prvog pravnog akta kojim se regulisala aktivnost standardizacije u novoj Jugoslaviji.

U predratnoj Jugoslaviji se počelo sa stvaranjem zakonskog osnova za standardizaciju neposredno pre početka drugog svetskog rata. Zbog izbijanja rata, praktičnih rezultata na standardizaciji nije bilo.

Prvi pravni akt kojim se posle rata regulisalo pitanje standardizacije je **Uredba o standardizaciji**, koju je **25. septembra 1946. godine** donela vlada FNRJ. Ovom uredbom je obrazovana Savezna komisija za standardizaciju i propisan njen delokrug i način rada.

Kasnije su donete tri osnovne uredbe koje se ne razlikuju mnogo u koncepciji od pomenute Uredbe iz 1946. godine: Uredba o tehničkim standardima (1950), Uredba o jugoslovenskim standardima, saveznim propisima kvaliteta proizvoda i proizvodnim specifikacijama (1951) i Uredba o organizaciji i radu Savezne komisije za standardizaciju (1953). Nekoliko

godina kasnije donet je Zakon o jugoslovenskim standardima (1960) i Uredba o Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (1962). Radi usklađivanja sa ustavnim amandmanima, zakon iz 1960. godine je revidiran i donet je Zakon o jugoslovenskim standardima i normama kvaliteta, januara 1974. godine. Sada je u pripremi novi zakon o standardizaciji koji treba da rad na standardizaciji postavi na savremene osnove, ugrađujući u njega samoupravne principe novog Ustava.

Analizirajući rezultate postignute u radu ovih 30 godina od donošenja prve uredbe, kolektiv stručnjaka Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju je zaključio da bi bilo potrebno obeležiti ovu godišnjicu organizovanjem prigodnih predavanja, izdavanjem publikacija o dosadašnjem radu i sl. U tom cilju je obrazovana radna grupa i dato joj je u zadatak da pripremi predlog za program ovih aktivnosti. Isto tako je istaknuto da je potrebno i na **Savetovanju „Standardizacija '76" u Opatiji** na pogodan način obeležiti ovu značajnu godišnjicu.

STANDARDIZACIJA KONSTRUKCIONE DOKUMENTACIJE

Radna grupa Sekcije za konstrukciju u okviru Zajednice za jedinstveno upravljanje proizvodno-tehnološkim informacionim resursima (Zajednica „Jupiter“) održala je sastanak 9. juna 1976. g. u Zavodu za mašine alatke Mašinskog fakulteta u Beogradu. Sastanku su prisustvovali i predstavnici sekcija za tehnologiju i upravljanje.

Na sastanku su razmatrani dokumenti sastavnica i crteža jednog broja radnih organizacija u zemlji. Tom prilikom je konstatovano da se podneti dokumenti svake od tih radnih organizacija dosta razlikuju, u zavisnosti od vrste radne organizacije i namene dokumenta, i zaključeno je da bi u tom pogledu trebalo izvršiti izvesnu kategorizaciju i svesti problematiku na jedinstvene osnovne zahteve.

Predstavnik JZS je zastupao mišljenje da bi predmet standarda sastavnice trebalo da bude konstrukciona sastavnica (konstruktorska, tj. „matična sastavnica“) koja, u stvari, predstavlja i osnovni (izvorni) materijalni dokument za proizvodnju i koja

nosi nepromenljive („fiksne“) podatke, sem u slučaju izmene konstrukcije. Svaka pozicija u sastavnici bi trebalo da sadrži one podatke koji se nalaze u zaglavlju crteža, uključujući i podatke standardnih delova koji se ispisuju iznad zaglavlja crteža nosača standardnih delova. Sastavnica mora takođe da zadovolji uslove formata (A4 uspravni ili položeni), uslove popunjavanja pisaćom mašinom i uslove zaglavlja sastavnice propisane standardom JUS M.A0.040-73 koji pored ostalog udovoljavaju i zahtevima automatske obrade podataka. Ključ za vezu između standardne matične sastavnice i drugih izvedenih sastavnica i dokumenata imao bi se na osnovu rednog broja pozicije u matičnoj sastavnici i rednog broja lista matične sastavnice, kao što je već rešeno u postojećem standardu sastavnice JUS M.A0.041-73. Pri traženju konačnog rešenja treba se poslužiti i najnovijim standardima drugih zemalja.

Prihvaćeno je da se stav predstavnika JZS ima u vidu pri traženju rešenja za predlog novog standarda za sastavnice.

ANOTACIJE PREDLOGA JUGOSLOVENSKIH STANDARDARDA

Anotacije predloga standarda koje objavljujemo u ovom broju JUS informacija pripremile su stručne komisije Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju u čiji sastav su, pored

stručnjaka Zavoda, ušli predstavnici proizvođača, potrošača i zainteresovanih ustanova.

Svi tekstovi predloga standarda umnoženi su i dostavljeni

zainteresovanim organizacijama i institucijama da stave svoje primedbe. Danom objavljivanja u JUS informacijama pomenuti predlozi se stavljaju na javnu diskusiju i svi zainteresovani se obaveštavaju da je rok za dostavljanje primedbi 1. oktobar 1976. godine.

Zainteresovani koji nisu primili navedene tekstove predloga standarda ili predloga revizije standarda, mogu se obratiti

Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna 35/II, sa zahtevom da im se isti dostave.

iz oblasti crne metalurgije

JUS C.B0.501 Valjana čelična žica za opštu i posebnu namenu. Tehnički uslovi za izradu i isporuku

SASTANCI STRUČNIH KOMISIJA I TEHNIČKIH ODBORA

SASTANAK STRUČNE KOMISIJE ZA KONTENERE

održaće se 15. i 16. jula 1976. god. u 9,00 h u Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Slobodana Penezića Krcuna br. 35, IV sprat, sala br. 97 sa sledećim dnevnim redom:

- Razmatranje i usvajanje definitivne redakcije teksta predloga jugoslovenskih standarda:
 1. JUS Z.M1.010 – Konteneri serije 1 za opštu upotrebu. Minimalne unutrašnje mere (revizija JUS M.Z2.356)
 2. JUS Z.M8.003 – ISO–konteneri serije 1. Konteneri–cisterne za tečnost i gasove. Tehnički uslovi i ispitivanje
 3. JUS Z.M8.007 – ISO–konteneri serije 1. Konteneri za vazdušni transport. Tehnički uslovi i ispitivanje

ODRŽANI SASTANCI

SASTANAK RADNE GRUPE STRUČNE KOMISIJE ZA INDUSTRIJSKE DIZALICE

održan je u JZS 17. juna 1976. godine.

U okviru ugovorenog plana i programa izrade standarda i pravilnika iz oblasti industrijskih dizalica, dogovoreno je kao najhitnije sledeće:

- Da se pristupi reviziji Pravilnika o opštim merama i normativima zaštite pri radu sa dizalicama („Sl. list SFRJ“ br. 30/69–849).
- Da se uradi predlog standarda za lake točkove koji bi odgovarali šinama domaće proizvodnje.
- Da se urade predlozi standarda za lamelne kuke.

- Da se urade predlozi standarda za užnice od čeličnog liva.
- Da se uradi predlog standarda „Sredstva za prihvatanje tereta. Nazivi“.
- Da se uradi predlog standarda „Nazivi i definicije osnovnih pojmova kod dizalica“ prema ISO-predlogu br. 69.
- Da JZS uradi 10 predloga standarda iz teretne opreme za dizalice.
- Da se urade predlozi standarda za bubnjeve na dizalicama.
- Da se predlozi standarda JUS M.D1.005, 006, 007, 008 i 053 ponovo stave na dnevni red kada ih predlagač dr Marko Kos („Litostroj“) ponovo, preradi shodno izloženom u standardu JUS A.A0.003.

OBAVEŠTENJE

JUGOSLOVENSKI ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU obaveštava da se iz ulica Cara Uroša br. 54 i General Ždanova br. 28 preselio u Ulicu Slobodana Penezića Krcuna br. 35.

Telefoni:

Direktor	643–557
Pomoćnici direktora	683–963 i 644–492
1. Grupa za rudarstvo i metalurgiju	683–947
2. Grupa za građevinarstvo	681–346
3. Grupa za hemiju	683–067
4. Grupa za mašingradnju	683–643
5. Grupa za elektrotehniku	646–881
6. Grupa za poljoprivredu	683–955
7. Grupa za bezbednost i zaštitu životne sredine	681–346
8. Grupa za uređivanje znakova kvaliteta i atestiranja ..	645–437
9. Grupa za pravne poslove	646–088
10. Grupa za razvoj, koordinaciju informacije i međunarodnu saradnju	645–437

„JUS informacije“ izdaje Jugoslovenski zavod za standardizaciju kao separat biltena „Standardizacija“. Primerci su besplatni, izlazi dva puta mesečno. Adresa: Slobodana Penezića-Krcuna 35, Beograd.

Telefoni: grupa za rudarstvo i metalurgiju 683–947; grupa za građevinarstvo 681–346; grupa za hemiju 683–067; grupa za

mašingradnju i saobraćaj 683–643; grupa za elektrotehniku 646–881; grupa za poljoprivredu 683–955; grupa za bezbednost i zaštitu životne sredine 681–346; grupa za uređivanje znakova kvaliteta i atestiranje 645–437. Teleks 12089. Poštanski fah 933.